

Távközlő hálózatok és szolgáltatások

Beszédkódolók

Németh Krisztián

BME TMIT

2015. okt. 21.

A tárgy felépítése

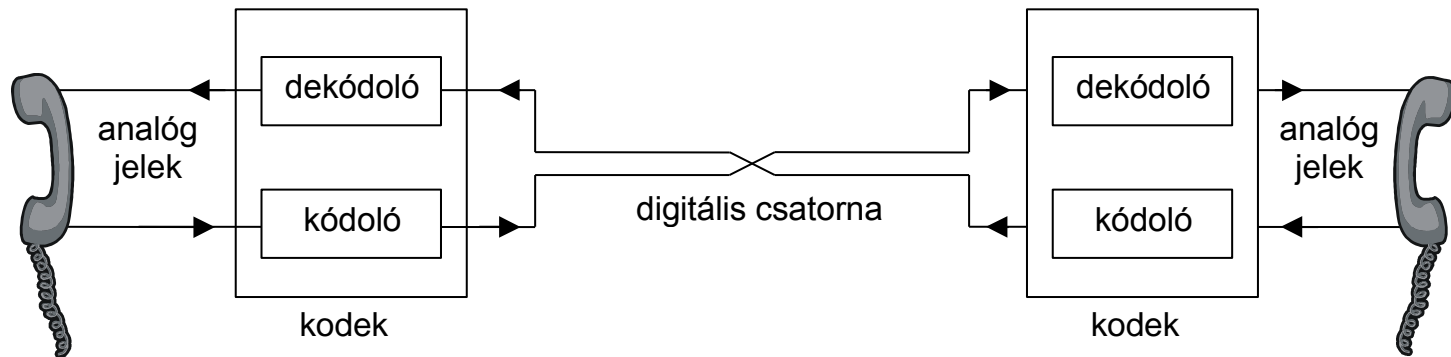

- 1. Bevezetés
- 2. IP hálózatok elérése távközlő és kábel-TV hálózatokon
- **3. VoIP, beszédkódolók** ←
- 4. Kapcsolástechnika
- 5. Forgalmi követelmények, hálózatméretezés
- 6. Jelzésátvitel
- 7. Mobiltelefon-hálózatok
- 8. Gerinchálózati technikák

Beszédkódolók

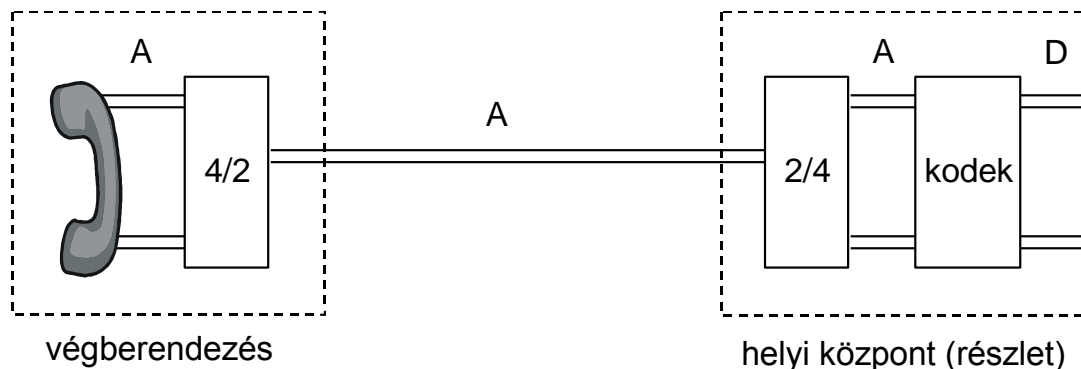
- Beszéd digitalizálása: kodek (KÓdoló, DEKódoló), codec (COder, DECoder)

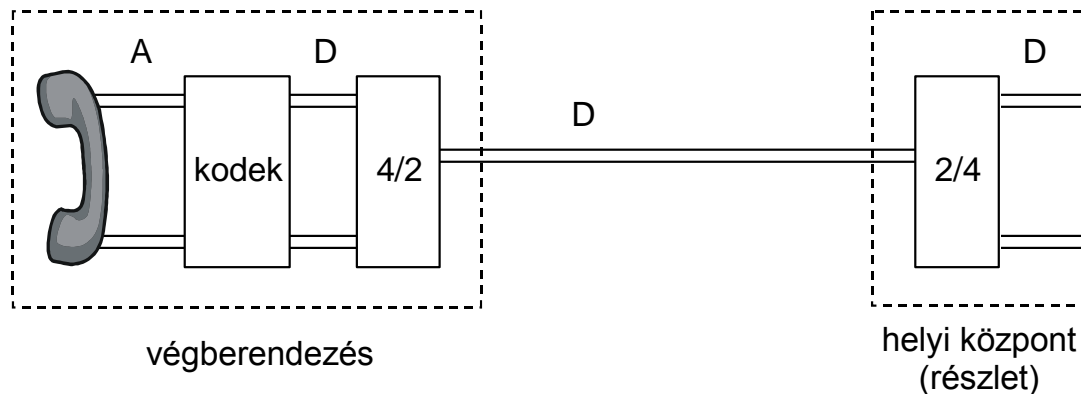
- Megj.: általában a kodek A/D -D/A átalakító, lehet pl. filmhez is
- Mi most csak beszédkódolókkal foglalkozunk
- Ugyanaz a kódoló mindkét oldalon, vagy hálózaton belüli konverzió
- Kodek: főleg fekete doboz (black box) szemlélet most

2/4 huzalos rendszerek

- Négyhuzalos rendszer:
  - két érpár
  - egy érpáron egyirányú jeláramlás
- Kéthuzalos rendszer
  - ugyanazon az érpáron kétirányú jeláramlás
- Kodek mindig négyhuzalos (felépítése miatt)
- Kézibeszélő négyhuzalos (értelemszerű)
- Előfizetői hurok kéthuzalos (így olcsóbb)
- Központon belüli feldolgozás manapság négyhuzalos (így egyszerűbb)

(a) analóg végberendezés

(b) digitális végberendezés

Kodek jellemzők

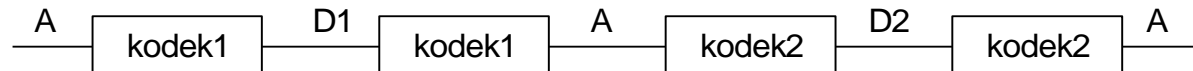

- bitsebesség
  - 2,4 -- 64 kb/s
- beszédhangminőség
  - nehéz objektíven mérni
  - MOS (Mean Opinion Score, átlagolt véleménypontok):
    - 15-40 ember pontoz több mintát, az egészet átlagolják
    - 1: elfogadhatatlan, 2: gyenge, 3: közepes, 4: jó, 5: tökéletes
    - 4 felett: nagyon jónak számít
- kódolási késleltetés
  - minél nagyobb időszelvet dolgozunk fel egyszerre, annál jobban tömöríthetünk -- nagyobb késleltetés árán
  - 0,125 – 80 ms
- komplexitás
  - főleg régebbi mobil eszközök esetében volt fontos
  - mértékegység: MIPS (Million Instructions Per Second, millió utasítás másodpercenként)

Kodek jellemzők

- robosztusság
  - hiba esetén nincs idő újraadásra
  - rádiós átvitel hibaaránya kb. 10^{-3}
  - hibajavító kódolás, FEC (Forward Error Correction, előremenő hibajavítás)
- tandemizálhatóság és átkódolhatóság

- önmagával vagy más kodekkel egymás után csatolása:

- hogyan tűri?
- átlátszóság
  - DTMF (Dual Tone MultiFrequency, kéthangú többfrekvenciás jelzésátviteli rendszer), adatátvitel lehetséges?
- adaptivitás
  - terhelés esetén kisebb jelsebesség
  - de: hálózat nehezebben tervezhető

Kódoló típusok

□ Hullámforma kódoló

- analóg jel alakjának a megőrzése
- jó minőség
- nagy bitsebesség (ez hátrány, nem előny! :))
- átlátszóság

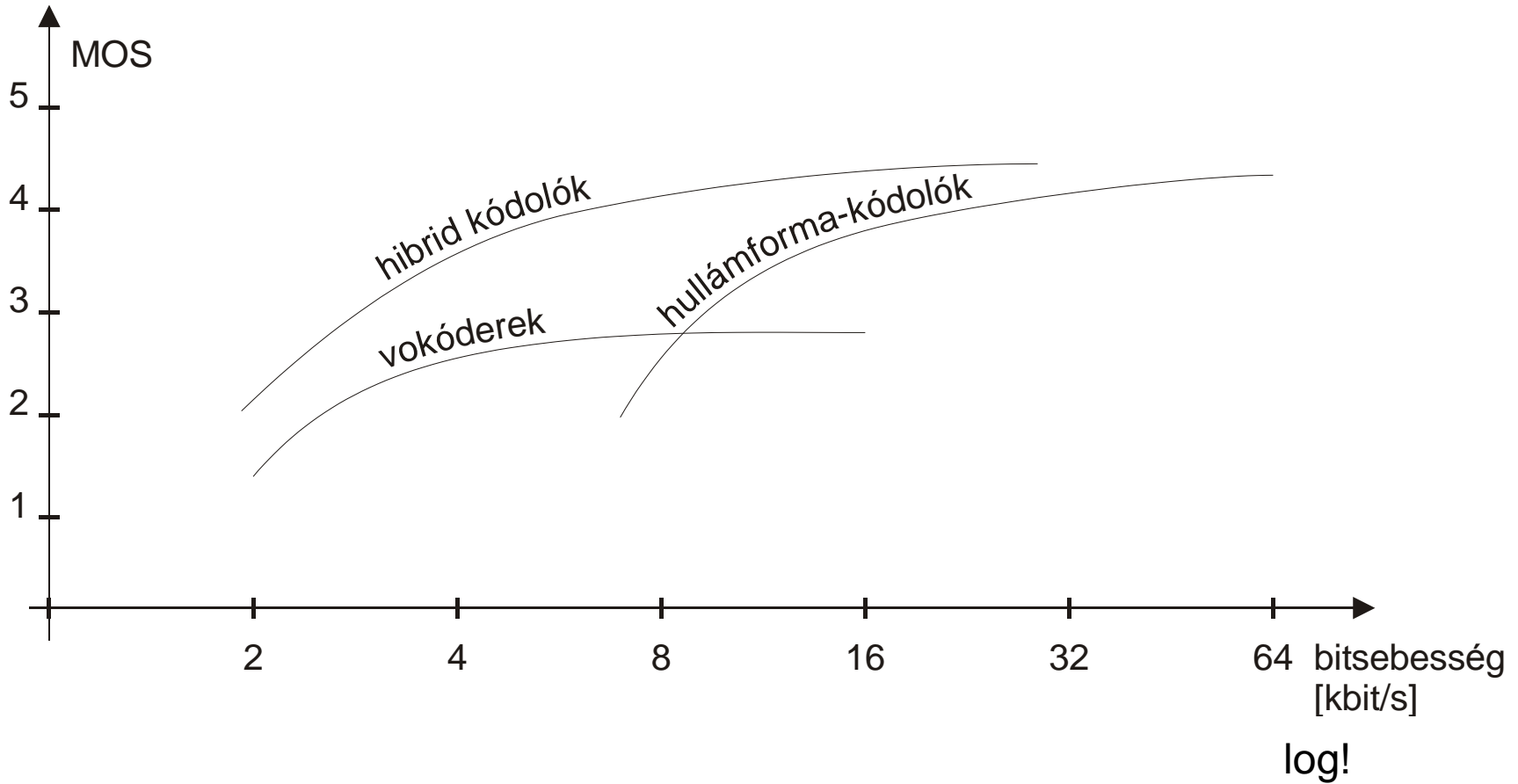
□ Vokóder

- adó oldalon: beszédből jellemző paraméterek kiszűrése
- vevő oldalon: ezek alapján beszéd szintetizálás
- kis sebesség
- eredetire nem nagyon hasonlító hang

□ Hibrid kódoló

- előbbiek keveréke

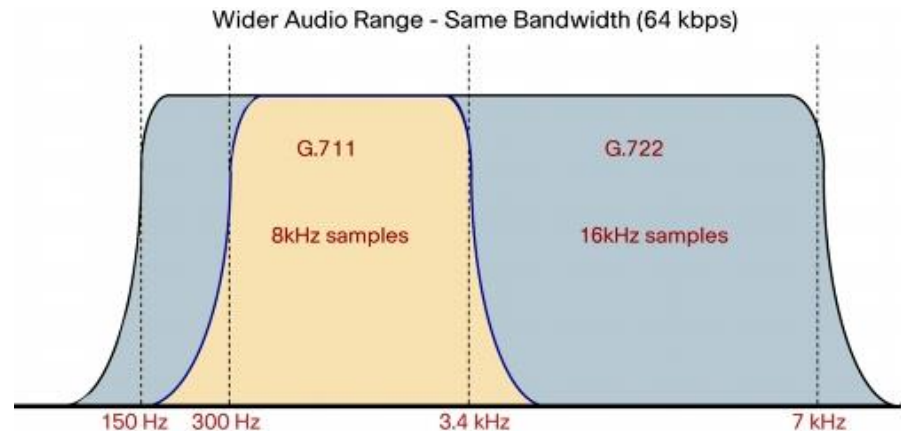
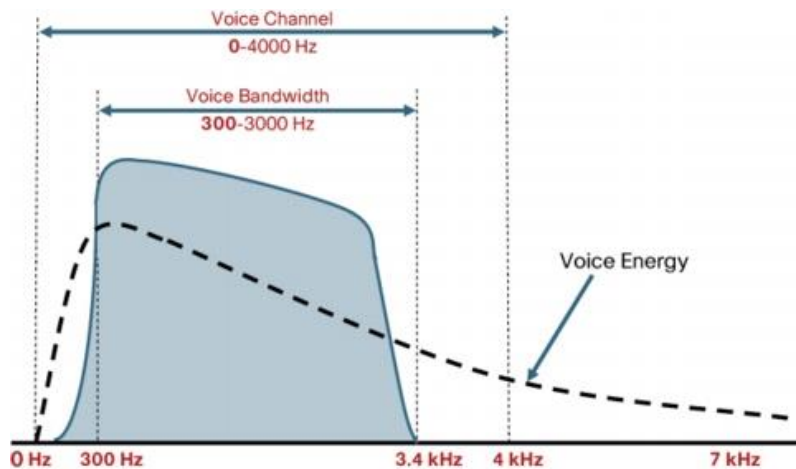
Kódoló típusok

AMR-WB (G.722.2)

- Marketing név: „**HD Hang**”
- 10 éves szabvány, most kezdik bevezetni
  - mindhárom mobilszolgáltatónál
  - hálózaton belül csak
  - kizárólag 3G hálózaton
- Szélesebb spektrum, 16 kHz mintavételezés + más javítások a kódolón: nagyobb adatsebesség, jobb minőség

Kódoló típusok

A bekeretezett rész a vizsgaanyag

Kódoló neve	Szabvány	Fő alkalmazás	Szabvány/bevezetés éve	Adatsebesség (kb/s)	Beszédhangminőség (MOS)	Kódolási késleltetés (ms)	Számítási komplexitás (MIPS)
PCM	G.711	vezetékes távb. h.	1972	64	4,5	0,125	0,52
ADPCM	G.721/ G.726	vezetékes távb. h.	1984* / 1990	16/24/32*/ 40	4,1*	0,125	7,2
(GSM) FR	GSM 06.10	GSM	1989	13	3,7	20	4,5
(GSM) HR	GSM 06.20	GSM	1994	5,6	3,5	24,4	17,5
(GSM) EFR	GSM 06.60	GSM	1995	13	4,0	20	14,4
AMR	GSM 06.90	3G mobil távb. h.	1998	4,75-12,2	3,5-4,0	20	15-25
AMR-WB**	G722.2	3G mobil t.h.	2004	6,6-23,85	3,6-4,2	25	20-30
G.723.1	G.723.1	VoIP	1996	6,3 5,3	3,9 3,6	30 30	15 20
G.729	G.729	VoIP	1996	8	4,0	15	11
LPC-10	LPC-10	katonai	1976	2,4	2,3	≥ 22,5	7

*: G.721

**Id. előző dia

FR: Full Rate, teljes sebességű

HR: Half Rate, félsebességű

EFR: Enhanced Full Rate, javított teljes sebességű

AMR(-WB): Adaptive Multirate (-Wideband), adaptív többsebességű, szélessávú